

Potovanje v London

k šolsko - higienškemu kongresu in razstavi.

Poročila L. Jeleno.

V vseh civiliziranih državah so začeli v zadnjih letih v širokem obsegu veliko pažnjo obračati higienškemu vprašanju. Povsod so prišli do prepričanja, da je podlaga čilemu meščanskemu stanu trdno zdravje nežne mladine in šolskega življenja.

Na Angleškem so napravili revizijo vseh šolstva glede na napredek higijene in ga izboljšali v tem pogledu. Kraljeve komisije so se temeljito pečale z vprašanjem, tičočim se duševnega razpoloženja in zmožnosti; parlamentarne ankete in vladne komisije, ki so se pečale z vprašanjem telesne degeneracije, mnogobrojna društva, ki so se pečala z otroškim bistvom, z dolžnostmi staršev do otrok, s higieno in z drugimi tusem spadajočimi vprašanji, so bile v minulih letih marljivo na delu.

Slično gibanje opazujemo tudi v drugih državah. Povsod so edini v tem, da je treba pouk spraviti v tesno soglasje s higieno in da je pri pouku treba uporabljati znanstvene učne metode, posebno pri pouku mlajših otrok. Možgani se ne smejo preveč napejati; slabotne telesne konstitucije se morajo krepiti s sistematiškimi telesnimi vajami. Splošno prevladuje prepričanje, da je uspešno prospevanje, obli napredek slehnega naroda le mogoč, če se obrača otroškemu zdravju v šolski dobi največja pozornost. Jasno je pa tudi, da je to mogoče doseči le s skupnim in obširnim delom vseh merodajnih krogov. V skupnem in vzajemnem delu se kaže moč tudi tu.

V ta namen se je ustanovil mednarodni komite, ki prireja vsako 3. leto mednarodne šolskohigieniške kongrese.

Prvi kongres je zboroval v Norimberku l. 1904., kjer so bile zastopane civilizirane države vsega sveta. Ta kongres je sklenil, da se priredi II. kongres l. 1907. v Londonu, v priznanje, da je Angleška na vrhuncu v pospeševanju šolske higijene. Komite je pa tudi želel, da bi II., angleški kongres dosegel popoln uspeh. Zato je naprosil vlade vseh kulturnih držav, da bi pospeševale delo in delale na to, da se ustanove povsod krajinski in deželni komiteji, ki naj skrbijo za obilno udeležbo na kongresu, za primerne referate, za dobre referente in primerne predmete, ki naj se pošiljajo na razstavo, ki se priredi ob kongresu.

Na željo deželne vlade se je ustanovil tudi pri nas za Kranjsko deželni komite. Predsednik mu je bil župan Iv. Hribar, zapisnikar pa jaz. Komite je takoj v začetku svojih posvetovanj sklenil, da se ne udeleži razstave, ker nam majhnemu narodu ni mogoče pokazati ničesar, česar ne bi imeli drugi, na visoki stopnji kulture stoječi narodi, pač pa je izjavil g. župan Iv. Hribar, da bo mesto Ljubljana žrtvovalo toliko, da se udeleži in ljubljanski učitelji kongresa in obišče razstavo, če prispeva tudi vlada toliko, da gresta v London še dva učitelja s kmetov. Vlada ni dala za učiteljstvo nič, poslala pa je v London primarija dr. Boka; občinski svet ljubljanski je dal meni podporo, da grem h kongresu; škofovi zavodi v St. Vidu so poslali duhovnika Vladimira Prijatlja, ki študira na Dunaju modroslovje.

V London! Nekako tesno mi je bilo pri sreč, ko sem začel premišljevati o dolgotrajnem potovanju v to velikansko, največje mesto sveta. Nevešč jezika, tujec, čisto sam, kam naj se obrnem, ko pridem v London? Vendar, pogum velja! Začel sem s pripravi.

Kranjski deželni komite sporoči v London, kateri trije gospodje bodo zastopali našo ožjo domovino na kongresu. Pošljem centralnemu komiteju 1 funt sterling, t. j. 24/06 K, kar je moral storiti vsak udeleženec, če je hotel biti deležen vseh prireditvev, poučnih izletov in zabav, ki so jih napravili za kongresa, in če je hotel dobiti vse publikacije, ki jih je izdal pred kongresom in po njem centralni komite. Potem napravim načrt za potovanje v London in uazaj, ga pošljem tvrdki Cook, ki prireja potovanja po vseh delih sveta in izdaja vozne listke posameznikom, ter zahtevam vozni listek Rundreise-Billet, za označeno progo.

Načrt pa je bil ta-le: Ljubljana-Trbiž-Beljak-Toblach-Franzensfeste-Innsbruck-Kufstein-Monakovo-Ausbach-Nürnberg-Würzburg-Gemünden-Darmstadt-Mainz-Koblenz-Brügge-Ostende-Dover-London; nazaj pa: London-Dover-Calais-Amiens-Paris-Troyes-Basel-Zürich-Landeck-Lindau ob Bodenskem jezeru-Innsbruck-Franzensfeste-Toblach-Beljak-Trbiž in zopet domov. Vozni listek je veljal 280/20 K za brzovlake v II. razredu, na parnikih pa v I. razredu.

Zvedel sem bil pa tudi, da tvrdka Cook preskrbi kjerkoli hotel in vso oskrbo v njem. Hitro pišem, naj mi preskrbijo vse to v Londonu. A bilo je prepozno, dotičnih kuponov bi mi tvrdka ne bila mogla več dostaviti pred mojim odhodom od doma. Pač pa mi je poslala potrdilo, da sem pri nji kupil vozni listek, in naročila, naj se zgledam s tem potrdilom v njenem glavnem bureau v Londonu; tam mi preskrbe vse, česar bom želel. Da si nisem prej preskrbel hotela, to mi je prizadalo v Londonu nekaj bridkih ur. Toda o tem pozneje.

Dne 28. julija v nedeljo zjutraj ob 7/05 se odpeljem z gorenjskim vlakom iz Ljubljane.

Ne bom opisoval vseh pokrajin, po katerih sem se vozil, ne omenjal mičnih bivališč in cvetočih mest, mimo katerih je drdral vlak, rečem le, da je ena najdivnejših pokrajin, po katerih sem se vozil, Pusterska dolina. Vtis, ki ga naredi ta divni kraj na potujočega človeka, ostanejo neizbrisljivi. Kako krasen je Toblach! Koliko prirodne krasote je nakupičene v tej lepi dolini! Zato je pa tudi poleti tod okrog vse preplavljeno s tujci.

Rad bi bil izstopil v tem ali onem kraju in si ogledal njegove znamenitosti in prirodne krasote, a potnega načrta nisem hotel in smel prav nič izpremeniti. V tem pa je stalo, da izstopim prvič v Inomostu in ogledam to mesto.

Ob 1/9. uri zvečer pridrdra vlak na glavni kolodvor. Svoj kovčeg oddam v hotel „Zur Post“, ki je blizu kolodvora, grem po ulice, da si vsaj nazvunaj ogledam nekatere dele mesta. Nič posebnega: ozke ulice, starodavna, začrnela poslopja, majhni trgi, malo javnih nasadov in izprehajališč je karakteristika tega starodavnega mesta.

Drugi dan si ogledam znamenito dvorno cerkev, v kateri je grobnica spomenik cesarja Maksimilijana I. Večji del cerkve zavzema ta spomenik. Vtis tega velikanskega dela umetniške plastike je tolik in tako globok, da se človeku zavedno vtisne v spomin.

Spomenik ima dva dela: središče je sarkofag, ki pa ne krije cesarjevih zemeljskih ostankov — pokopan je namreč v dvorni cerkvi v Dunajskem Novem mestu — ob obeh straneh sarkofaga pa stoji kot častna straža 28 iz kovine vlitih kipov cesarjevih pradedov in onih junakov, ki jih je Maksimilijan posebnost čislal. Vsi kipi so v naravni velikosti. Na podstavku imajo napis v latinskem jeziku.

Na desni strani sarkofaga so uvrščeni ti kipi: 1. Klodvig, kralj Frankov (481—511), 2. Filip Lepi, kralj španski (†1506), sin Maksa in Marije Burgundske; cesar Rudolf Habsburški (1273—1291); 4. Albrecht II. Modri (†1358) praded M. 5. Teodorik, kralj Vzhodnih Gotov, glavni junak v „Nibelungi“; 6. Ernest Železni, vojvoda avstrijski, ded M. (†1424); 7. Teodebert, vojvoda Burgundski — znamenit junak v „Nibelungi“; 8. Artur, kralj angleški, znan iz „Gralsage“; 9. nadvojvoda Žiga, grof tirolski; 10. Blanka Maria Sforca, druga žena M.; 11. Margareta, hči M.; 12. Cimburgis von Massovien, Ernesta Želez. lepa žena; 13. Karl der Kühne, tast M.; 14.

Filip Dobri, oče Karla Predrznega; 15. Ferdinand Katoliški, kralj aragonski; 16. Ivana Blazna, žena kralja Filipa I.; 17. Kunigunda, hči Friderika III., žena Albrehta IV. Bavorskega in sestra Maksa; 18. Eleonora Portugalska, mati Maksa; 19. Marija Burgundska, prva žena Maksa; 20. Elizabeta Ogrska, žena cesarja Albrehta II.; 21. Gotfried Boulonski, kralj Jeruzalemski; cesar Albrecht I.; 23. Friderik IV. s praznim žepom; 24. Leopold III., vojvoda avstrijski; 25. Grof Rudolf Habsburški, ded kralja Rudolfa I.; 26. Leopold Sveti, mejni grof avstrijski; 27. Cesar Friderik III., oče Maksa; 28. Cesar Albrecht II. (Dalje)

Še enkrat — nekaj misli o šolski disciplini.

Pred par tedni je bil natisnjen v „Učit. Tov.“ referat „Nekaj misli o šolski disciplini“, ki sem ga sestavil za lokalno učiteljsko skupščino v Črnom vrhu.

Kratka vsebina dotičnega članka je nekako sledeča: Kar je država v širšem, to je vsaka učilnica v ožjem pomenu besede. Ako hočeta uspešno delovati — potrebujeta dobre discipline. Učenec se mora pokorovati postavam — hišnemu redu, učitelj naj ga ob primernih prilikah pojasnjuje gojencem. Po novem šolskem in učnem redu zaukazani hišni red bo izvrstno vplival na razmerje med šolo in domom, torej bo tudi v veliki meri pospeševal šolsko disciplino. V prvem začetku ne bomo učenec motivirali postav na dolgo in široko, v poznejših letih, ko se jim razširi obzorje naj zavzema svobodna volja odličnejše mesto. Proč s telesno kaznijo! Moralni pripomočki naj pridobijo našim šolam dobro disciplino! Taki bi bili n. pr. na eni strani obdarovanje vestnega učenca, na drugi: zavrnitev, osramočenje (ne sramotni oder!), kazni, podaja roke. Dobra šolska disciplina je odvisna tudi od složenega delovanja učiteljskega med seboj ter od veljave in ugleda učiteljevega v šoli in izven nje. V današnjih dneh se izpodkopa učiteljski ugled in se tako v veliki meri otežuje izvrstno šolsko delo. Zdi se, da smo v predstaložljivih časih. A ne obupajmo! Na delo in bodočnost bo naša!

In oglašil se je — tovariš. Vupanju, da stoji za njim večina slovenskega učiteljstva, je dvignil protest zoper moje „krive nauke“ ter me s svojimi izvajanj v „Uč. Tov.“ pretečenega tedna posadil naravnost v — oslovsko klop, dasi je poslednja v dobi moderne pedagogike izgubila pravico do eksistence.

Pa tudi „sramežljivemu Antonu Bonaventuri“ ni prizanesel ter ga je postavil, uporabljajoč v veliki meri „svobodo discipline proti sebi“ — na sramotilni oder, čeprav je doba srednjeveških dni že minila, in čeprav bi nam moral biti celo v politiki — po zatrdilu tovariša — kritika največji princip: popolno odpuščanje napram nasprotniku.

Dragi tovariš! Oprost, da Te tako nazivljam, dasi me Ti v svojem spisu tituliraš „gospod“, enkrat celo ne vem zakaj — „naš članek“. Najprej ti moram razodeti, da nisem bogve kaj latinca. Ne bodi torej hud, ako sem prestavil „non probo“ v „nočem dokazovati“, a ne „ni mi všeč“, kot Ti želiš. Non probo torej, če se je zgodila ta pomota, ki je pravzaprav nisem kriv. Gospod župnik je bil tako prijazen, da mi je preskrbel prevod. Napačen citat iz Seneke potemtakem še ni dokaz, da sem referat sestavljal v naglici.

Zavijaj dejstvo, ko trdiš, da zahtevam v šoli povsem slepo pokorščino, disciplino pa, kakršna je v vojašnicah. Preber, še enkrat moj spis, pa boš videl, da si ustrelil kozla. Čital boš med drugim: „Das Kind muß zunächst gehorchen lernen, auch wenn es von der Notwendigkeit eines Befehles nicht überzeugt ist. Je reifer ein Verstand es wird, desto mehr muß freilich neben dem Gesetze der Zucht auch dem freien Willen, der ja immer höchstes Ziel der Erziehung bleibt, Raum gegeben werden.“

O disciplini pišem na dolgo in široko, a verjemi mi, tudi sedaj, ko sem prebral Tvoj članek že sedmič, mu ne morem najti — glave. Sam priznavam, da ni govora o absolutni svobodi. O vzgoji pišem, kakor bi jaz zahteval, da se učilnice izpremenijo v jetnišnice ali pa vsaj v cirkuse in menezarije. Praviš, da je razloček med vzgojo in dresuro. Potrjujem, vem zanj,

a verjemi mi, nimam veselja do fraz, rad jih prepuščam — Tebi. Ne ugaja Ti primera šole z državo. Za državo zahtevaš pozitivno pravo. Zakaj ne za učilnice?! Ali bi bila potem individualna vzgoja v nevarnosti? Kar je resnično pravo, lepo, plemenito je in ostane napram vsakemu. Črka na lepenki je mrtva, in velika umetnost je, ukoreniniti nauke življenja v otroško srce. A vendar, mi boš pritrtil, da se učenec pri pogledu na hišni red — spomni učiteljevih blagih besedi.

Kaj pa z učenecem, ki greši? Ali ne potrebujemo tudi za pregrešek pozitivnih sredstev?

Ne vem, kako vzdržuješ v svojem razredu disciplino, ko preziraš skoraj vse doslej običajne pripomočke ter navajaš samo dvoje: a) svoje obličje, b) pobojševalnico. Opomnim kratko: „Prijatelj, računati moraš z dejanskimi razmerami. Ako imaš — kakor jaz — zjutraj v šoli čez 80 učencev, popoldne približno toliko in poleg tega še poldnevni pouk, me jako zanima, kako spravljaš v svoje obličje „z zatajevanjem in ljubeznijo“ neredne učence in kako pošiljaš — pokoreč se načelom moderne pedagogike — nepokorneže v pobojševalnico, katerih na Kranjskem skoraj — nimam o.

Če torej govorimo o pokorščini, moramo misliti le na stvari, ki so popolnoma evidentne, obenem pa tudi dosegljive. O evidenci sem govoril že prej. — Ne razumem, čemu govoriš o dosegljivosti, ko je razumljivo, da nedosegljivih stvari ne bomo zahtevali niti od odraslega človeka temmanj od otrok.

Čudim se, da si napisal dva zgleda: o „materi dojlki“ in pa o „otrokih, ki pridejo razgreti k vodi“ — oba sta namreč izbrana jako nesrečno. Le poslušaj! Če so otroci razgreti, pa pridejo k vodi je vzgojevalčeva dolžnost, ne napisati na vodnjak, da bo kaznovan, kdor pije, ampak onemogočiti pitje vsem. Dragi! Meni se vidi ta medicina precej nevarna. Analogno bi lahko rekel po Tvojem receptu: Nad higieničnimi pljuvalniki ni treba opomina, učenec naj se pljuvanje kratkoma malo onemogoči, pa bo mirna Bosna in z njo vred rešena — moderna šolska higiena!?

Posebno Ti ni všeč, da priporočam kot moralno sredstvo tudi obdarovanje. Sicer v tem oziru menda sam nisi prav na trdnem, ker si pristavil svojim besedam v oklepaju „za pridnost“.

Čitaj, kaj pišejo o tej zadevi drugi! V nabožni knjigi duhovnika Seigerschmieda čitam: „Vsak človek ima v sebi nekaj čistilakomnosti, ki ga more, ako se ne omeji, privesti v pogubo; a tudi, ako se prav vodi, voditi do najlepšega življenja, do plemenitega ravnanja. Seveda se mora ta čistilakomnost omejiti in s praviimi sredstvi obrniti na prave namene. Kaj lep pripomoček je pri tem hvala in plačilo staršev. Kakor Bog ne preti samo, ampak tudi plačilo obeta, kakor on ne kaznuje samo, ampak tudi plačuje, tako naj tudi starši delajo pri otrocih. Glejte cvetice! Ona potrebuje dežja, a potrebuje tudi solnce“ itd.

Komensky pravi: „Die beste Form der Disziplin lehrt uns die himmlische Sonne, welche dem, was da wächst 1. jederzeit Licht und Wärme 2. öfter Regen und Wind und 3. selten Blitze und Donner spendet, obwohl auch dieses zum Nutzen derselben.“

Na drugem mestu pa uči: „In gleicher Weise wird auch derjenige, welcher mit der Jugend zum Fischfang der Tugenden sich rüstet, dieselben einerseits durch Strenge zu Furcht und demütigen Gehorsam herabdrücken, anderseits aber auch wieder durch Leutseligkeit zur Liebe und heitern Munterkeit erheben müssen. Glückliche sind die Meister, die beides vereinigen! Glückliche eine Jugend, die ihnen anvertraut ist.“

V knjigi istega slavnega pedagoga čitam: „Eine strenge Zucht ist in der Jugend, besonders in der Kindheit unbedingt notwendig, um das Kind an den sittlichen Gehorsam zu gewöhnen. Eine Erziehung à la Bausseaus „Emil“ paßt nicht einmal für Prinzen.“

Dragi tovariš! Upam, da sem ti pojasnil v glavnih besedah svoje mnenje. Svetoval bi Ti še, da prečitaš „Novi šolski in učni red“. Na str. 68. je govor o šolski disciplini. Prelitaj še nadaljnjih pet strani in prepričaj se boš, da zastopam v svojem referatu pod d a n i m i

Dalje v prilogi.

okolnosti in gotovo sprejemljivo stališče. Nisem poseben „paragrafenfresser“ a vendar poudarjam še enkrat: pod danimi okolnostmi.

Ne misli, da soglašam z razmerami v današnjih učilnicah. Izpremeniti se bo moralo marsikaj, a idealne šole, kakor si jo najbrže predstavljate, še dolgo, dolgo ne bo, kakor bodo tudi jetnišnice ostale še mnogo časa to, kar — so. A midva ne bova temu kriva.

Silvester.

K temu vprašanju smo prejeli z druge strani ta-le članek:

Učitelj ljudske šole mora upoštevati razne okolnosti, ki so učiteljem po vadnicah, osebito po srednjih šolah in institutih nepotrebne in večkrat tudi nepoznane. Ustroj le-teh je pač tak, da jih moremo smatrati kot organsko celoto zase, dočim vidimo in čutimo, da je ljudska šola organski del naroda, ki mu je namenjena. Naša mladina ostane v stiku z domom tudi v šolski dobi, z onim domom, ki ji je vse na svetu. Otroški dom z vsem svojim veseljem in vso svojo srečo kakor z vsemi svojimi križi in težavami ima mladina tudi za njenega šolanja v njeni oblasti. Neodvljiva je sila njegova na učenca, in učitelj po pravici prepuščamo domu odgovornost za vsakojake učne, oziroma vzgojne neuspehe.

Čigava je ljudska šola? To vprašanje še ni rešeno. Govoril bi vsak rad vmes — sicer dobro znamenje — a ker velja ona tudi denar, se je vsak brani, odnosno bi se je rad odkrižal. Tako jo vidimo v raznih rokah — v njih bolj, v drugih manj. To zelo občuti najbolj učiteljstvo, ki si mora samo ustvarjati pozicijo. (Velikanski pomen organizacije.)

Duhu institucije te šole odgovarja najbolj nazor, da je ta last doma, oziroma naroda. Da ne bo nejasnosti, konstatujem takoj, da naš narod ne more in ne sme biti predan enemu stanu. Zahteve po reformi ljudske šole v narodovem smislu je nekaj naravnega in povsem opravičenega. Šola se mora naslanjati na narod, iz njega črpati sile.

Toliko o bistvu ljudske šole.

Šola, odnosno razred pomeni obvezno združenje množice otrok v skupino. Čital sem nekoč, da družba podeljuje ljudi. Temu ne pritrljam brezpogojno. Tudi nasprotno je res. Mladina rada posnema odrasle okolice. Najraje bi preskočila dobo razvitka v odraslega mladeniča, v polnopravno devico.

Povsod gre za to, da se neizkušena družba, ki ji je namen delo, ravna po eni osebi, v našem slučaju po učitelju. Učenje stavi na učitelja in učenca skupne zahteve. Od onega, kažečega mladini pot, pedagoški takt, od učenca spoznanje in uvidenje. Prav bi bilo, ako bi si oboje sil ohranjalo v ravnotežju. Ker pa je znano, da je ona na strani otroka jako neenakomerno razdeljena, mora učiteljska osebnost tembolj stopiti v ospredje. Kjer ta ni izrazita, zmaguje učitelj ob dobri metodi le z naporom; zmagovati bi pa moral z duhom. Obžalovanja vreden vsak tovariš, ki se dannadan bori z disciplino. Prestopati šolski prag vedno nejevoljen, razjarjen, užaljen, to je boj, ki najbolj razjeda naše moči, ker pije na mozgu in krvi.

Šolski red določa neko formalnost, ki je pač potrebna spričo razmerja šole z otroki, učiteljem in delom. Uveljavljamo ga dosledno z neenako srečo. Zaraditega skrbim, da spraviš svojo notranjost z dušo učenčeve v sklad; ta proces nas naredi sčasoma duševno sorodne. Ako si prešinjen idealov, goriš za vse lepo, sveto in vzvišeno, odprti srce. Spoznavajo, umevajo naj te otroci, ki jim nisi in nečeš biti drugo kot naklonjen prijatelj. Kaj je zagrešenega, če učenca po priliki zatrdimo, da nam je zoprno vsakršno kaznovanje, ki nam greni delo — in življenje, njim in roditeljem pa dela sramoto? Učitelj in učenci se shajajo dannadan, teden za tednom, vrste se mesece in leta, ko smo združeni, drug na drugega navezani. Kot taki gojimo medsebojne želje; priznajmo in odkrijmo si jih, da bo pot uglašena za naše delo.

Ustvarimo odnose, ki naj odslužijo zlovoljnost iz šolskih prostorov. V 90 odstotkih vseh slučajev je na učitelju, če jih hoče ustvariti. Z njimi si dalje zagotovimo, da bo šolski čas zapuščal v mladini prijetne spomine, ki bo temelj, da na njem vzrase medsebojno spoštovanje in prijateljstvo. Ne omalovažujmo razmerja med šolo in domom, odnosno z ljudstvom! Mladina odrasča in je določena, da sama

kdaj zastavlja svojo besedo, v javnih zadevah. Nekdaj je bila tudi meni disciplina nad vse. Minila so leta, in danes se mi zdi, da sem takrat korenito zamenjaval svojo vlogo z ono korporala na vojaškem vežbališču. Živeci so trpeli, zdi se mi tudi temeljiti pouk, prijetnih spominov pa ni ne tu ne tam. Odkrito povedano, zaželel bi si ono dobo nazaj, da bi popravil, kar je bilo zagrešenega.

Stojim na stališču: mladino je pridobiti, ona mora biti naša. Ima svoje pravo do življenja in do nas, ne kratimo ga ji. Ne bodimo absolutisti in nudimo ji svobodo, v kateri se naj vsak uči stati na lastnih nogah kot posameznik in kot član družbe. Tako pridemo tudi mi na svoj račun. Rajši sem učenčev upnik kot sodnik, kaj še dolžnik.

Še eno. Pogosto kaže učenca opominjati namesto kaznovati. Izkušnja me je učila, da opomin izda, izvršen med štirimi očmi, neprimerno več, kot pred zbranim razredom. Učinkuje vse bolj kot kazen in ima odlično pedagoško vrednost. Opominjam pa, ker mi ni na razpolago boljši prostor, vsekdar pred durmi razreda, in sicer zjutraj takoj po začetku pouka. Priznam končno, da se tuintam vendar nahajajo malopridneži, pokvarjenci. Ti se pač kaznujejo z zaporom. Vendar nastane vprašanje, če učitelj s to kaznijo ne zadene bolj sebe kot grešnika. Navada je tudi ta, da se starši vznesejo rajši nad učiteljem nego nad svojim izprijencem. V tem slučaju bi bile poglobljenevalnice na mestu. „Ko bi jih imeli!“ dostavljaš. Da, ko bi jih imeli. Država mnogo dolguje človeški družbi, posebno učitelju. Pokvarjenec je odstraniti iz šole. V tem oziru bi morali že v interesu onih, ki jim je do učenja in dobre vzgoje, rigorozno postopati. Statistika naj bi prisilila državo, da se prepriča o potrebi poglobljenevalnic. Dokler bo ljudska šola sama prenašala ono zlo, ki je v največjo škodo dobremu pouku in dobri vzgoji, dotlej bodimo uverjeni, da bo ustanovitev poglobljenevalnic ostala lepo pobojna želja vseh — pravih — prijateljev ljudstva, predvsem nas učiteljev. Snujejo društva v varstvo otrok. Dobro znamenje. Uprava bo morala nastavit posebne vzgojne komisije in jih plačati. Brez poglobljenevalnic pa pojde tudi potem težko.

Izkušnja nas je učila, da je šolski red z vsemi mogotimi paragrafi mrtva črka in da le obojestranska dobra volja in vzajemnost — rodi zaželjene trajne uspehe.

Ljubezen do naroda rodi naklonjenost do mladine, pogled v bodočnost pa opravičuje moje nazore o šolski disciplini. F. E.

Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic.

Nadalje so izvolila nove upravne odbornike okrajna društva in jih naznala vodstvu:

X. Laško učiteljsko društvo: 15. Cimperšek Štefanija — Trbovlje; 16. Fran Lebar — Hrastnik; 17. Roš Miloš — Hrastnik.

XI. Svetolensko učiteljsko društvo: 18. Krajne Fran — Sv. Barbara.

XII. Slovensko bistriško učiteljsko društvo: 19. Krotky B. — Studenice.

Popravek. Ormoško učiteljsko društvo je tudi izvolilo: 13. Porekar Anton — Hum pri Ormožu. Po pomoti je ime tega delegata zadnjič izostalo.

Na jubilejskem koncertu svira tovariš Fran Serajnik iz Središča: Antonin Rubinstein. Koncert za gosli s spremljevanjem klavirja, 1. Andante. 2. Moderato assai. Spremlja ga tovarišica Schreinerjeva.

Tovarišica Antonija Drobničeva poje: Jos. Prochazka: „Tak si lepa...“ Besede Sim. Jenkove. Sopran-solo s spremljevanjem klavirja. Spremlja g. Vrečer.

Pevci in pevke! Še je čas — pišite urno po note. Več nas bo, večji bo uspeh.

Pevske vaje se vrše v Zidanem mostu in najbrž v Mariboru ali v Poličanah, po potrebi tudi v Šoštanju.

Preskrbljeni so v Celju ugodni prostori v „Narodnem domu“, kjer se bo zborovalo in kjer se vrši koncert. Po koncertu ples. Najeta je že dobra godba.

Pripravite se že sedaj, da se vsi snidemo na velikonočni ponedeljek v Celju. Ta

dan je dan slovenskega štajerskega učiteljstva! Doma ostanejo samo bolniki in pa stanovski brezbrizneži.

Razen od enega okrajnega društva je vodstvo od vseh dobilo simpatična poročila, Povsod veliko zanimanje in navdušenje. Tako je prav. Zakaj bi slovensko štajersko učiteljstvo ne nastopilo pred svetom? — Saj lahko, ker je zmerno. Tistih par kronic za vožnjo v Celje pa tudi ne bo nikogar ugonobilo. Svoji med svoje! Ravnajmo se po geslu našega osivelega vladarja: Viribus unitis — Z združenimi močmi!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Krožek št. Vid pri Ljubljani je imel svoj sestanek pri „Slepem Janezu“ 12. t. m. Zaradi neugodnega vremena ni bil tako številno obiskan, vendar pa ravno tako presrečen, kot so bili dosedanj. Prihodnji krožek bo 9. aprila zaradi negotovega vremena še pri „Slepem Janezu“, a majev sestanek bo pa 14. maja na Šmarini gori.

Posavski učiteljski krožek se je sestal dne 18. marca na Vidmu v gostilnici „Kunej“. Ondotni nadučitelj tov. J. Knapč je pozdravil s kratkimi, presrečnimi besedami navzoče kolegije in kolege. Ker je bil starosta tov. dr. Romih zadržan priti o pravem času, se je izvolil namestnikom tov. Rupnik, nadučitelj iz Leskovec. Tov. K. Humek je opozoril navzoče učiteljstvo, naj razširja svoje liste („Popotnik“, „Učit. Tov.“, „Zvonček“, zlasti pa „Dom. ognjišče“) med ljudstvom. Razvila se je v tej zadevi jaka živahna debata. Na predlog tov. Jamška se prepusti izbor pesmi za nameravani koncert pevovodji g. Oevirku, katerega je predstavil tov. Humek navzočemu učiteljstvu. Prihodnji krožek bo 25. aprila ob 7. uri zvečer v Krškem pri Schenerju.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Lutomerski okraj je zborovalo dne 5. marca 1908 v Ljutomeru. Po predsednikovem pozdravu se prečitajo dopisi, izmed katerih naj omenim dopis „Zveza štaj. učiteljev in učiteljic“ zaradi koncerta na velikonočni ponedeljek. Predsednik pozivlja zbrane, naj se v kolikor mogoče častnem številu udeležijo zborovanja v Celju. Nato sledi poročilo ravn. Robiča o delovanju v okr. šolskem svetu v dobi od 11. aprila 1907. do 27. decembra 1907. Predsednik se zahvali za temeljito poročilo.

Med zborovanjem nas razveseli tovariš Mavrič z novico o sijajni zmagi tovariša Engelberta Gangla, nakar mu učiteljski zbor brzojavno čestita.

Jako zanimivo je bilo predavanje tovariša Mavriča o Savinskih planinah. Tovariš nam je podal tako krasno sliko o lepoti našega planinskega sveta, da je marsikdo sklenil ob priliki kreniti v naše Alpe in si ogledati naravne čudeže gorskega sveta.

Ker je tudi v našem okraju precej tovarišev in tovarišic, ki brez pravega vzroka izostajajo od zborovanj, se sprejme tov. Tomažiča predlog, da plačajo dotični vsakokrat 40 vinarjev kazni.

Prihodnje zborovanje združeno z majniškim izletom se priredi v Volčjo vas.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje 2. aprila t. l. ob pol 11. uri v okoliški šoli. Vzpored. 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje, ki so izostala pri zadnjem zborovanju. 4. Slučajnosti in nasveti. — Pevci in pevke pa naj gotovo pridejo že ob 10. uri k vaji, da bo mogoče začeti enkrat s petjem. Ker se bo razgovarjalo pri tem zborovanju o jubilejski slavnosti, bo udeležba sigurno polnoštevilna. Žiher, t. č. predsednik.

Savinsko učit. društvo je zborovalo dne 12. marca na Gomilskem. Predsednik tov. Vrabl pozdravi navzoče ter izreče upanje, da se bodo gotovo vsi tovariši in tovarišice strinjali z njegovim korakom proti g. Sadniku o priliki zadnjih volitev v celjski okr. zastop. Nato je predlagal tov. Farčnik sledečo, z navdušenjem sprejeto resolucijo: Z ozirom na dejstvo, da je naš predsednik tov. R. Vrabl v ožigled volitev v celjski okrajni zastop storil napram g. Sadniku prav energične korake, mu izreka naše društvo popolno odobritev in občo zaupanje.

Društvo je brzojavno pozdravilo skladatelja A. Foersterja ob njegovi sedemdesetletnici ter tov. Gangla ob izvolitvi deželnim poslancem. Tudi je vložilo prošnjo na „Južnost. hranilnico“ zaradi skioptikona.

Izmed mnogih dopisov omenjamo dopis „Zveze“ o konstituciji odbora in izvenšolskega odseka, dopis „Zveze“ zaradi koncerta, dopis tovariša Peska zaradi socialnega odseka, dopis „Učit. konvikta“ zaradi jubilejskega daru.

V upravni odbor „Zveze“ se izvoli tov. Vrabl.

Razgovor o učit. krožku se preloži na prihodnje zborovanje, ki bo obenem občni zbor in se bo vršil začetkom majnika skupno s čebelskim društvom.

Po zborovanju je predaval tovariš Jakše⁸ pomočjo skioptikona o Gorenjski.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 2. aprila t. l. ob 10. uri v šoli Leitersberg.

K obilni udeležbi vabi v imenu odbora Požegar, t. č. preds.

Dravinski krožek „Slovenjebistriškega učiteljskega društva“ priredi 5. aprila t. l. ob 4. uri popoldne v gorenjih prostorih gostilnice Koropčeve v Studenicih svoj prvi sestanek s tem-le vzporedom: 1. Predavanje profesorja gosp. dr. Pivka. 2. Kje in kdaj bi kazalo prirediti prvi roditeljski sestanek v našem okrožju.

K obilni udeležbi vabi socialni odsek „Slovenjebistr. učit. društva“.

Ormoško učiteljsko društvo ne zboruje 2. aprila, kakor je bilo objavljeno, ampak 5. aprila t. l.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 5. aprila ob pol 10. uri v šolskem poslopju v Zidanem mostu.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Ustrezna li Močnikova računica za elementarni razred sedanjim metodiškim zahtevam? Predava tov. Lebar.
4. Poročilo tov. Jurka o Peskovi brošuri: „Na delo med ljudstvo!“
5. Predavanje tov. Jurka: „Zakaj se slovensko učiteljstvo prezira in zapostavlja?“
6. Predlogi in nasveti.

Polnoštevilno udeležbo pričakuje odbor.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je zborovalo ob navzočnosti 14 udov dne 19. t. m. v Slovenjgradcu.

1. Predsednik tov. Vrečko omeni v svojem pozdravnem nagovoru, da vlada v našem društvu vse premalo življenja. Zato želi, naj bi bil posest društvenih zborovanj v bodočnosti boljši, da ne bo naše društvo samo životarilo, ampak živelo. Več stanovske zavestnosti, več gorečnosti in vneme nam je treba!

Navadno se nas snide k društvenim zborovanjem jedva nekaj več nad polovico, toliko, da smo sklepni, kar seveda ni posebno častno. Vsak imej vnaprej pred očmi: „Če ne pridem, zborovanje ni sklepno brez mene.“ Pa tudi več točnosti glede na določeni čas! Kdor prej pride, naj počaka drage volje nekoliko na druge!

Da bo več živahnosti v društvu, želi tov. predsednik, naj bi vsak ud, ki se smatra zmognega, zglasil za eventualno predavanje in si izbral nalogo, ki mu najbolj prija. A tudi beleške iz šolske prakse, poročila o izšlih knjigah i. dr., naj bi tvorila predmet društvenih zborovanj.

Vsak naj se nekoliko žrtvuje društvu, zakaj predsednik in če je še tako delaven, ne zmore vsega sam, kar niti treba ni. Baš zato smo združeni v društvu, da skupno delujemo po svojih močeh in zmognostih.

Pri zborovanjih vladaj tudi vzornejša disciplina, ki smo je do sedaj čisto pogrešali, zakaj posebno nam velja: „Wer andere erziehen will, muß selbst erzogen worden sein!“ 2. Prečita in odobri se zapisnik zadnjega zborovanja. Tov. Vrečko opozarja posebno na ono točko v zapisniku glede poseta društvenih zborovanj. Kdor izostane neopravičen od zborovanja in si s tem prihrani stroške, vplača 1 K v blagajnico. Zato se mora vsakdo opravičiti pravočasno pri predsedništvu.

3. Izmed došlih dopisov jih je največ od „Zveze slov. štaj. učiteljskih društev“, kar je dokaz, da je ta v delavnih rokah. V smislu okrožnice II. se izvoli tov. Vrečko upravnim odbornikom „Zveze“.

Tov. predsednik opozarja posebno na jubilejski koncert v Celju in čita dotične članke iz „Učit. Tov.“ Omeni, da je sveta dolžnost vsakogar osobito še pevca, sodelovati, da bo uspeh koncerta sijajen in za nas časten.

4. G. nadzornik razdeli došle pole v svrhu izpolnitve za šematizem, ki ga izda štajerski „Lehrerbund“.

5. Za tekoče leto se določi članarina na 3 K.

6. Nato poroča tov. Vrečko o shodu zastopnikov učiteljstva v okrajnih šolskih svetih, vršečem se dne 2. svečna t. l. v Celju.

Prav zanimivo je bilo tudi njegovo predavanje o monizmu, dualizmu in teleologiji, kjer nas seznanja s teorijo monista, učenjaka Haekla.

7. Tov. Mohorko stavi predlog, naj bi tudi „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ izdala svojim podrejenim društvom sličen poziv, kakor ga je „Verband“ in ki se glasi: „Die Leitung des deutsch-österreichischen Lehrerbundes wird sofort nach Zusammentritt des Reichsrates den Antrag auf Betreibung unserer Gehaltsbestrebungen einbringen. Bei der Behandlung dieser Frage wird es auf die Stimme jedes einzelnen Vertreters im Volkshause ankommen. Deshalb werden alle Vereinsleitungen dringend ersucht mit dem Abgeordneten ihres Bezirkes sofort in Fühlung zu treten und ihn zu einer für unsere Sache günstige Stimmung zu gewinnen.“

Naše društvo je poslalo enako spomenico državnemu poslancu g. Vinko Jezovniku v Velenju.